Tribune had in 1929 een oplaag van ca. 3000 exemplaren[1]. Die oplaag steeg in 1931 tot ruim 5000[2] en naderde in oktober '33 de 20 000; ruim 7000 exemplaren waren toen nodig voor colportage, de overige voor abonné's van wie twee-vijfde in Amsterdam woonde.[3] Eind '32 was het ledental, vergeleken met twee jaar tevoren, vervijfvoudigd tot 5500[4] – een opmerkelijke groei die de toename van de werkloosheid als voornaamste oorzaak had.

Een even opmerkelijke groei deed zich voor in het aantal stemmen dat de CPH verwierf: het werd in 1933, vergeleken met 1929, meer dan verdrievoudigd en kwam met 118 222 op 3,2 % van het totale aantal. Van die stemmen was bijna een derde afkomstig uit Amsterdam (het zou in '37 tot twee-vijfde stijgen); procentueel kwam de CPH verder boven het landelijk gemiddelde in de provincie Groningen (5,4 %), in Rotterdam (4,3 %), in Noord-Holland-Noord (de Zaanstreek! 4,2 %) en in Den Haag (3,7 %). Vijf van de achttien kieskringen leverden meer dan 70 % van de stemmen op.

Naast de CPH waren in de jaren '20 ook andere groeperingen ontstaan die zich communistisch noemden. De Kommunistische Arbeiders Partij, waar Gorter, en de Groepen van Internationale Communisten (Raden-Communisten), waar Pannekoek mee verbonden was, waren het actiefst, vooral op publicistisch gebied. Meer dan kleine, extreem-dogmatische secten waren het niet, maar zij wakkerden, evenals de zoveel grotere communistische partij, een vuur van strijdbaarheid aan dat in de bezetting zou opvlammen.

*

Anarchisten, communisten en revolutionair-socialisten leefden in de schaduw van de SDAP die, met name ook door haar verbinding met het NVV, een belangrijke machtspositie in het land opgebouwd had. Met welk einddoel? Het werd in de periode tussen de twee wereldoorlogen nog vurig beleden: de klasseloze maatschappij. Maar de maatschappelijke werkelijkheid leek het in een steeds verder wijkend verschiet te plaatsen. De partij had in nog geen kwart eeuw meer dan een vijfde van de kiezers achter zich gekregen: 21,8 % bij de Kamerverkiezingen van 1918. Vier jaar later evenwel (de herinnering aan Troelstra's revolutiepoging en de invoering van het

[1] De Groot: *De dertiger jaren 1930–1935*, p. 45. [2] CI: *Overzicht 1932*, no. 2, p. 6.
[3] Abonné's per 3 oktober 1933: Amsterdam 4390, Rotterdam 814, Den Haag 539, provincie Groningen 825, provincie Overijsel 694, Noord-Holland buiten Amsterdam 1998. Zeeland had de minste abonné's: 29. CI: *Overzicht 1934*, no. 1, Bijlage C.
[4] De Groot: *De dertiger jaren 1930–1935*, p. 107.